

Formální pravidla písemných prací (verze 2010)

Obsah

§1 Platnost pravidel.....	2
§2 Povinná struktura práce a její součásti	2
§3 Technické zásady	2
§4 Ediční a grafické normy: psaní názvů děl a vlastních jmen osob a institucí.....	3
§5 Citace (a další formy využití literatury a pramenů) a jejich používání v textu.....	3
§6 Poznámky (pod čarou)	4
§7 Odkazy na zdroje.....	4
7. 1. Odkaz na literaturu (srov. 8.1.1.)	4
7. 2. Odkaz na prameny (srov. 8.1.2.)	6
7. 2. 1. Archivní prameny	6
7. 2. 2. Publikované prameny	6
7. 2. 3. Webové stránky	6
7. 2. 4. Orální prameny.....	7
7. 3. Odkaz na film a další audiovizuální díla (srov. 8.2.)	7
§8 Použité zdroje (přílohy).....	7
8. 1. Literatura a prameny	8
8. 1. 1. Literatura	8
8. 1. 2. Prameny.....	10
8. 2. Analyzované a citované filmy a další audiovizuální díla.....	12
§9 Dokumentační příloha	14
§10 titulní strana – vzor.....	15

§1 Platnost pravidel

- Tato pravidla platí závazně **pro všechny druhy i formy písemných prací**, tj. seminární a jiné dílčí práce k jednotlivým předmětům (neurčí-li vyučující jinak) a práce závěrečné (bez výhrad).
- K závěrečným pracím viz podrobné manuály – [bakalářská práce](#), [magisterská práce](#), [disertační práce](#).

§2 Povinná struktura práce a její součásti

- **Titulní strana.**
- **Prohlášení o samostatnosti:** „Prohlašuji, že jsem pracoval/a samostatně a použil/a jen uvedených zdrojů“. K tomu připojit datum a podpis. (Dává se na samostatný list. Týká se pouze závěrečných prací.)
- **Poděkování** vedoucímu práce a konzultantům. (Dává se na samostatný list. Týká se pouze závěrečných prací.)
- **Obsah** (včetně stránkových údajů).
- **Úvod:** teoreticko-metodologický rámec práce – vymezení tématu a metody, postupu a cíle práce, kritérií výběru zkoumaného materiálu, reflexe teoretického / historického kontextu.
- **Vlastní pojednání:** tematicky členit do číslovaných kapitol.
- **Závěr:** rekapitulace dílčích závěrů a jejich zobecnění.
- **Anglické resumé** (cca 3.600 znaků = 2 NS; týká se pouze závěrečných prací).
- **Zdroje: literatura a prameny** (strukturovaný soupis písemných a tištěných zdrojů) a **filmografie** (strukturovaný soupis analyzovaných a citovaných filmů a dalších audiovizuálních děl); podle potřeby se doplní též seznam používaných zkratk.
- **Dokumentační příloha:** povinné u historických prací.

§3 Technické zásady

- **Povinný (minimální) rozsah** písemných prací je udán v manuálu příslušné práce ve znacích (a pomocně v normostranách, 1NS = 30 řádků na stránku, 60 znaků na řádek = 1.800 znaků). Údaje slouží k celkové orientaci; **při finálním formátování textu se tedy nevyžaduje dodržování normostrany.**
- **Stránky** je nutno **číslovat** (s výjimkou titulní strany, prohlášení a poděkování).
- Práce se tisknou na bílý papír formátu A4. Práci je možné tisknout oboustranně, za předpokladu nastavení zrcadlových okrajů, přičemž titulní strana, prohlášení o samostatnosti a poděkování zůstávají na samostatných listech.
- Text práce lze zarovnat „do bloku“ (v MS Word Ctrl+J), kdy je text zarovnán k levému i pravému okraji. Jednopísmenné předložky a spojky na konci řádku se odsazují na nový řádek pomocí tzv. tvrdé mezery za spojkou/předložkou (Ctrl+Shift+Space)
- Seminární a jiné práce se odevzdávají v jednom výtisku, listy jsou spojeny kroužkovou vazbou nebo sešíváčkou (neurčí-li vyučující jinak).
- **Diplomová práce** se povinně odevzdává **ve dvou výtiscích**, svázaná **v pevné vazbě.**
- **Oborová práce** se povinně odevzdává **v jednom výtisku**, svázaná v kroužkové vazbě.

§4 Ediční a grafické normy: psaní názvů děl a vlastních jmen osob a institucí

- **Všechny hlavní názvy** děl použité v textu, poznámkách i přílohách se píše *kursivou* (bez uvozovek).
- Hlavními názvy se rozumí titul publikace, tj. monografie, časopisu či antologie (nikoli tedy dílčího článku), respektive filmu, dalších audiovizuálních děl a oficiálních názvů webových serverů.
- **Názvy dílčích textů** (článek v periodiku, studie ve sborníku, kapitola v knize apod.) se píše **obyčejně** a **v textu** se dávají **do uvozovek**; **v bibliografii** se uvádějí **bez uvozovek**.
- V hlavním textu uvádíme **názvy filmů** takto:
  - a) **pod českým distribučním** (nebo zavedeným) **titulem, byl-li film uveden v české distribuci** (kina, TV, VHS, DVD), nebo
  - b) **pod originálním titulem, nebyl-li uveden v české distribuci**. Dle tohoto systému se pak jednotlivé tituly řadí abecedně do filmografie (srov. 8.2.).
- Chceme-li v odůvodněných případech k hlavnímu názvu připojit název originální či naopak český překlad, píšeme tento údaj obyčejně a do závorek hned za hlavní titul.
- Doplňková filmografická data (režisér a zejména země a rok výroby) se obvykle neuvádějí v textu, není-li k tomu zvláštní důvod, nýbrž až ve filmografii.
- **Jména osob** se uvádějí **v plném znění**, tj. včetně křestního jména. Při opakovaném výskytu jména lze vypsát již jen příjmení. Iniciály se používají jen tehdy, je-li tato varianta jména obecně používána a zavedena; příklad A. J. Liehm.
- **Názvy webových stránek** se uvádějí v hlavním textu **ve formátu oficiálního názvu** (nikoli tedy ve tvaru adresy), např. *The Internet Movie Database, Rotten Tomatoes, Česko-Slovenská filmová databáze, Box Office Mojo*.
- **Názvy institucí** se uvádějí **v plném oficiálním znění**, a to povinně při prvním výskytu v textu. Při opakovaném výskytu lze použít již jen zkratky, v takovém případě je ovšem nutno zkratku jasně identifikovat, nejlépe tak, že na místě prvního výskytu názvu instituce se za plným názvem uvede do závorky používaná zkratka; příklad **Národní filmový archiv (NFA)**.

§5 Citace (a další formy využití literatury a pramenů) a jejich používání v textu

- Veškeré doslova přejaté pasáže se označují **uvozovkami** „ (na začátku citace) a “ (na konci citace). Uvozovky se píše bez mezery před prvním a za posledním písmenem citace; pokud jde o větu, pak tečka či čárka je zahrnuta dovnitř citace.
- Uvozovky v uvozovkách se značí pomocí apostrofů: ‚ (na začátku) a ‘ (na konci – klávesnice ALT+0145).
- Vynechávka v citované pasáži se značí bez použití nových uvozovek takto [...].
- Parafraze se nedává do uvozovek, nýbrž ji provází volný odkaz na autora, případně dílo.
- ✓ Jak tvrdí David Bordwell, ...
- Bude-li nutná delší citace (delší než 5 řádků), lze citovanou pasáž odsadit jako samostatný odstavec.
- Obecně se doporučuje dodržovat princip maximální úspornosti a funkčnosti: citaci uijeme jen tehdy, je-li pro naši argumentaci nezbytné dokumentovat nejen obsah, ale také způsob vyjádření myšlenek citovaného autora. Citace samotná by pak neměla být umístěna na konci kapitoly a celého textu – závěr argumentace (i její dílčí závěry) mají být dílem jejich aktuálního autora, aniž by se skrývaly za cizí hlas.

✓ Příklad:

Zajímavý příklad interakce mezi zakoušením fikce a zakoušením bezprostřední reality uvádí Paul Knightley, na jehož popis se odvolávají John Fiske a John Hartley: „[...] když si američtí vojáci ve Vietnamu povšimli, že se objevily kamery filmového týdeníku CBS, ‚zahráli‘ konvenční ‚válečný film‘. Byli natočeni a divák v USA spatřil to, co pokládá za reálný kód chování (tj. diktovaný požadavky situace), ačkoli fakticky se tento kód odvozuje z kódu fikčního [...], který sám je signifikantem reálného kódu.”¹

¹ Fiske, John – Hartley, John (1978): *Reading Television*. London: Methuen & Co. Ltd., s. 66-67.

§6 Poznámky (pod čarou)

- Poznámky se (vedle formy bibliografického odkazu) používají k připojení doplňkových komentářů, upřesnění apod.
- S komentáři přidruženými k hlavnímu textu formou poznámek je dobré zacházet stejně úsporně jako s citacemi.
- Poznámky se v textu značí pomocí čísel psaných v tzv. horním indexu, a to vždy na konci pasáže, které se týkají. Před číslem není mezera. Je-li číslo na konci věty nebo větne části ukončené interpunkcí, pak následuje až po tečce/čárce. Je-li na stejném místě jako uvozovky, následuje až po uvozovkách.
- Text poznámek se umísťuje ve formě poznámek pod čarou průběžně na odpovídající stránky textu.

§7 Odkazy na zdroje

- Odkazování na použité zdroje představuje **povinnou součást každého odborného textu** - slouží k **jednoznačné identifikaci a verifikaci zdroje**.
- **Všechny formy využití literatury a pramenů včetně filmů** (citace, parafráze, ad.) **v hlavním textu i v textu poznámek je nutno náležitě vyznačit** a opatřit příslušným **odkazem na zdrojový dokument včetně citované stránky**.
- **U každé citace se uvádí soběstačný odkaz**: nepoužívá se dalšího odkazování v podobě „tamtéž“ nebo „c.d.“ = citované dílo.
- **Všechny odkazy se zapisují výhradně ve formě poznámky pod čarou** a ve formátu **úplného bibliografického hesla**.

7. 1. Odkaz na literaturu (srov. 8.1.1.)

- Odkaz na literaturu se vpisuje do **poznámky pod čarou**.
- **Podoba bibliografického odkazu je totožná s podobou bibliografického záznamu** v seznamu literatury, vyjma **příjmení autora**, které se píše **minuskulemi**, a vyjma **doplňujících údajů**, jakými jsou původní název a překladatel, **které se neuvádějí (srov. 8.1.1.)**.
- **Odkazy na literaturu mimo citace** (u parafrází, komentářů nebo při odkazu na určitý koncept pojednaný v díle jako celku) se užívá stejného typu značení, ale není zde nutné vždy uvést číslo strany.
- **Není-li citovaný či odkazovaný autor totožný s autorem citovaného či odkazovaného zdroje** (typickým příkladem jsou převzaté citace nebo rozhovory), je vhodné pro zpřesnění autorské identity použít předložky **in**.

- Je možné použít zkratky **srov.** (= srovnej, pro obecnou komparaci), nebo **viz** (pro přesnější vazbu), případně **viz též, srov. též** apod.
- Je-li citace součástí textu poznámky pod čarou, bibliografický údaj se uvádí do hranaté závorky na závěr citace.

✓ Příklad:

Dynamický fenomén nízkorozpočtových, kontrakturních, „youth-cult“ filmů souvisel s ekonomickou krizí amerického filmového průmyslu (a studiového systému) koncem šedesátých let, s rozvojem nezávislých produkcí a s obratem k mladému, revoltujícímu publiku: tyto filmy vyjadřovaly liberální životní styl a protestní společenské postoje a zobrazovaly do té doby tabuizované jevy jako sex, drogy, násilí a smrt.¹

Tento kontrakturní proud² byl stylově ovlivněn novým evropským filmem s jeho autorskou praxí a vyznačoval se revizí klasických narativních a stylových konvencí. „V krizi konce šedesátých let a ve snaze podchytit univerzitní publikum se Hollywood stal vlídnějším k narativním technikám, které prosazoval evropský umělecký film. Zdálo se, že jedním z možných způsobů léčby hollywoodské krize by mohl být umělecký film založený na atmosféře, vykreslení povah a psychologické nejednoznačnosti,“ uvádí Bordwell s Thompsonovou ve svých *Dějínách filmu*.³ A jiný americký historik, David Cook, poznamenal, že americká filmová renesance nesla znaky analogické české nové vlně: „Je nepochybné, že to bylo něco z politického a intelektuálního kvasu pozdních let šedesátých, co vyvolalo, jakkoli krátké, období ohromné tvořivosti a přispělo k odstranění zastaralých konvencí ve formě i obsahu. Svou povahou, ne-li stupněm to bylo srovnatelné s českou renesancí před sovětskou invazí z roku 1968. Liberalizační naděje uvolnila vlnu tvůrčí energie, jejíž vliv byl pociťován ještě dlouho poté, co byly veškeré naděje rozdraceny.“⁴

Radok chápal Polyekran jako novou syntetickou formu, která spojila „umění filmové a architektonické tím způsobem, že obrazy, které jsou umístěny v prostoru, svým kinetickým sledem uvnitř jich samých vytvářejí filmový děj, svým kinetickým sledem mezi sebou – zhasením a rozsvětlováním v prostoru – děj architektonický, pomocí pohybových harmonií.“⁵

Federico Fellini napsal, že klaun, v jeho terminologii august, je ztělesněním pudového rebelantství.⁶

¹ Srov. Cook, David A. (2000): *Lost illusions: American cinema in the shadow of Watergate and Vietnam, 1970–1979*. History of the American Cinema, sv. 9. Berkeley – Los Angeles – London: University of California Press, s. 162n. Pojmem „Hollywood Renaissance“ označuje David Cook období 1967–1975 [s. 6n]. Pojem „nový Hollywood“, který se používá konkurenčně, se potom váže až k nástupu blockbusterového filmu v polovině sedmdesátých let.

² Viz Mike Nichols — *Absolvent* (The Graduate, 1967), Bob Rafelson — *Malé životní etudy* (Five Easy Pieces, 1970), Robert Altman — *Nashville* (1975) ad.

³ Thompsonová, Kristin – Bordwell, David (2007): *Dějiny filmu*. Praha: AMU–NLN, s. 536.

⁴ Cook, David A. (1990): *A History of Narrative Film*. New York–London: W. W. Norton & Company, s. 887.

⁵ In Grossman, Jan (1961): Výtvarné hledisko Laterny magiky a polyekranu. *Výtvarné umění*, 11, č. 5, s. 210.

⁶ Do protikladu „klauna-augusta“ staví Fellini „bílého klauna“, který je mu ztělesněním marnivé dokonalosti, zatímco august je „zosobněním vlastností fantastické bytosti, která vyjadřuje iracionální rys člověka, pudovou složku, onu dávku rebelantství a odporu k vyššímu řádu, která je v každém z nás“ [Fellini, Federico (1986): *Dělat film*. Praha: Panorama, s. 124].

7. 2. Odkaz na prameny (srov. 8.1.2.)

7. 2. 1. Archivní prameny

- Odkaz na archivní prameny se vepisuje **do poznámky pod čarou**.
- **Struktura odkazu na archivní pramen ze zpracovaného fondu:**
  - **Oficiální jméno archivu v zavedené zkratce:** NFA = Národní filmový archiv, NA = Národní archiv (dříve SÚA = Státní ústřední archiv), SOA = Státní oblastní archiv, SOkA = Státní okresní archiv, MZA = Moravský zemský archiv (Brno), AMB = Archiv města Brna, AMV = Archiv ministerstva vnitra, AMZV = Archiv ministerstva zahraničních věcí, APF ČT = Archiv programových fondů České televize, aj. (čárka).
  - Název fondu za zkratkou „f.“ (dle oficiálního označení v inventáři) (čárka).
  - Číslo kartonu za zkratkou „k.“, příp. ještě upřesňující informaci o jeho části, např. složce (čárka).
  - Inventurní číslo „inv. č.“ nebo jednacím číslo „čj.“ nebo „č“ (dle značení v daném archivu) (čárka).
  - Název či popis dokumentu, místo, datace, u korespondence kdo komu, u rozhovoru kdo s kým ad. (tečka).
  - V případě, že se odkazuje na **dokument z nezpracovaného archivního fondu**, uvádí se dle možností co nejúplnější údaje (dle výše uvedeného vzoru). Údaj, že jde o nezpracovaný fond, se (obvykle) uvádí jako systémový údaj v bibliografické příloze (nikoli v každém odkazu v textu).
  - Praxe v jednotlivých archivech se liší, proto platí **klíčová zásada**: používá se **vždy přesně takového značení a v takovém pořadí, jak je vedeno v daném archivu**. Například: jedno jednacím číslo obsahuje více kartonů, a tudíž se píše nejprve inv.č. / čj. a až poté k., nebo za názvem/číslem fondu následuje signatura „sign.“ apod.
  - **Obligatočními údaji** jsou **archiv** a **fond**; další údaje se mohou vyskytovat ve více alternativách (k., čj., sign.), nebo mohou chybět.

✓ Příklad:

¹ NFA, f. AB, k. 76, Stavby – rozpočty, výkazy staré haly, Zpráva o stavbě Barrandova, Praha, 7. 4. 1932.

² SOkA, Prostějov, Kino Palace, inv. č. 2062, k. 3167/217.

³ AMZV, III. sekce 1918–1939, k. 400, složka Osvěta, čj. 13.602/1934, Dopis ministerstva obchodu prezidiu ministerstva vnitra, Praha, 27. 1. 1934.

7. 2. 2. Publikované prameny

- Odkaz na publikované prameny se vepisuje **do poznámky pod čarou podle stejných pravidel jako literatura** (srov. 7.1.).

7. 2. 3. Webové stránky

- Odkaz na webové stránky se vepisuje do **poznámky pod čarou**.
- Používá se formátu úplného bibliografického hesla, za nímž v kulaté závorce následuje za zkratkou “cit.” přesné datum převzetí citovaného zdroje (případně další doplňující údaje k identifikaci citace).

✓ Příklad:

Uživatelské komentáře na serveru *The Internet Movie Database* popisují *Zrozen k vítězství* jako pozoruhodný objev, který představuje autentický výraz dobového filmového stylu, společenské atmosféry a newyorského genia loci. V jednom z komentářů například stojí: "Velmi realistický a věrohodný pohled na odvrácenou tvář New Yorku. Pouze *Půlnoční kovboj* a *The Panic in Needle Park* se tomu blíží. To není New York Woodyho Allena, to je New York Lou Reeda".⁷

---

⁷ <www.imdb.com/title/tt0066856/usercomments-0> (cit. 12.11.2004; vybrané citace pocházejí z let 2003 a 2004). Další reakce z téhož zdroje: „Osvěživý a zábavný film pro lidi, kteří cítí nostalgii po podnětných a rezonujících příbězích.“ - "Není lehké být narkomanem, ale může to být zábavné!! Ten film je označen jako drama, ale plyne jako skvělá komedie.“

7. 2. 4. Orální prameny

- Odkaz na orální prameny se vpisuje do **poznámky pod čarou**.

✓ Příklad:

„Většina kritiků si dodnes myslí, že Formanovy filmy byly do značné míry improvizace, což není pravda. Miloš se sice vždycky snažil dát improvizaci příležitost, ale málokdy se ta pasáž použila. Při improvizaci sice někdy vzniknou zajímavé situace, ale většinou se vymykají stylu filmu a těžko se kontroluje jeho rytmus. Já jsem improvizoval ještě méně,“ uvedl Ivan Passer.²

² Ivan Passer v rozhovoru s autorem (New York, 2003).

7. 3. Odkaz na film a další audiovizuální díla (srov. 8.2.)

- Odkaz na audiovizuální díla se vpisuje **do poznámky pod čarou**.
- Je-li to pro text účelné (např. v rámci neoformalistické analýzy), doporučuje se identifikovat analyzovanou scénu časovým údajem. (V takovém případě je nutno uvést ve filmografii konkrétní použitou verzi / edici filmu).

✓ Příklad:

Salieri svůj životní obrat připisoval Bohu: „Můj život se navždy změnil. Je jisté, že to byl sám Bůh, kdo vše zprostředkoval. Byl jsem ubohý chlapec v malém nevýznamném městě. A najednou jsem byl zde. Ve Vídni, městě hudebníků, ve městě císaře Josefa, hudebního příznivce.“²

² *Amadeus* (Miloš Forman, USA, 1984), 0:12:22.

Sám Jan Svěrák vzpomíná: "... úmyslně jsme si řekli, že nebudeme za nic utrácet peníze, že to uděláme hodně levný, ten film"³

³ *Jízda* (Jan Svěrák, Československo, 1991), audiokomentář Jana Svěráka, 0:03:47.

§8 Použité zdroje (přílohy)

- Struktura bibliografického a filmografického zápisu je závazná včetně interpunkčních znamének a grafiky: je tedy třeba dodržet pořadí jednotlivých položek, způsob psaní čárek, teček a středníků, velkých písmen u cizojazyčných názvů atd.

8. 1. Literatura a prameny

- Tato část přílohy obsahuje **strukturovaný soupis všech použitých zdrojů**, který se člení na dvě základní kategorie v **pořadí literatura a prameny**.
- **Základní řazení** bibliografických hesel v rámci uvedených kategorií je **abecední**, a to podle příjmení autora, příp. podle názvu dokumentu nebo názvu instituce.
- Zachovává se jazyk citovaného zdroje.
- Bibliografické **údaje cizojazyčného zdroje se nepřevádějí do češtiny**, tj. nepřechylují se ženská jména, píše se například – v případě anglicky psaného zdroje - 1st edition (nikoli 1. vydání), London (nikoli Londýn) apod. Do češtiny se převádějí pouze údaje fyzického popisu zdroje, tj. stránka se značí zkratkou „s“ (nikoli angl. „p“), píše se tedy s. 21 (nikoli p. 21).
- Bibliografické **údaje**, které do hesla vpisujeme **mimo či nad obvyklý standard** (ve zdroji například není uvedeno místo vydání nebo je třeba doplnit další údaj popisující zdroj), se píší do **hranatých závorek** (viz níže).

8. 1. 1. Literatura

- Literaturou se míní **zejména sekundární zdroje**, tj. především odborné knihy a články, které nevznikaly v přímém spojení se zkoumaným problémem a ve stejném kontextu (tím se liší od publikovaných pramenů). Seznam musí obsahovat **všechny** tituly a zdroje, z nichž student přímo či nepřímo čerpal (tedy včetně zdrojů, jež nejsou přímo citovány či na něž není přímo odkazováno, ale které souvisejí s daným tématem a které student v dané souvislosti studoval).
- Uvádí-li se **více prací od jednoho autora**, řadíme je **chronologicky vzestupně** (tedy od nejstarší).
- Uvádí-li se **více prací od jednoho autora vydaných v jednom roce**, připojují se k letopočtu malá písmena abecedy: například **1978a, 1978b, 1978c**.
- **Příjmení autora** se píše **majuskulemi** (velkými písmeny – na rozdíl od psaní v bibliografickém odkazu v textu). Křestní jméno se píše minuskulemi.
- Editor/a/y antologií apod. označujeme za jménem v závorce (**ed.**) / (**eds.**).
- Má-li dílo **více autorů** (editorů), použije se znak –. Do počtu tří autorů se vypisují jmenovitě všichni.
- Má-li dílo více autorů než tři, uvede se pouze první či hlavní a za tímto údajem se po čárce připojí **aj.** (= a jiní), případně **et al.** (= et alii).
- ✓ **OPELA, Vladimír, aj. (1995): Český hraný film 1898-1930.** Praha: Národní filmový archiv.
- Je-li autor podepsán značkou (zkratkou, například ajl = Antonín J. Liehm nebo ČTK = Česká tisková kancelář), potom se tento bibliografický údaj zapisuje přesně v té podobě, jakou uvádí zdrojový dokument.
- Není-li uveden **žádný autor** (stává se ve starším tisku nebo v účelových publikacích), **údaj na místě autorské identity se vynechá a jako první údaj se uvádí název textu / publikace.** V abecedním seznamu se taková položka řadí dle prvního písmene názvu; členy „the“, „der“, „le“ apod. u cizojazyčných názvů se k názvu píší, v abecedním řazení se však nepočítají.
- ✓ **Filmová ročenka 1992 (1993).** Praha: Národní filmový archiv.
- Má-li dílo **více míst vydání** nebo **více vydavatelů**, použije se k jejich oddělení znak –. Do počtu tří se vypisují všechny údaje jmenovitě, nad tři jen první nebo hlavní z nich.

- **Chybí-li místo vydání**, píše se na daném místě do hranatých závorek zkratka [**b.m.**] (= bez místa), případně [**s.l.**] (= sine loco). Pokud to lze, doplníme alespoň pravděpodobné místo vydání, které opět uvedeme do hranatých závorek. Vzor: [**Brno**].
- **Chybí-li nakladatel / vydavatel** píše se [**b.j.**] (= beze jména), případně [**s.n.**] (= sine nomine).
- **Chybí-li datum vydání**, uvádí se do hranatých závorek **datum copyrightu [1995]**, chybí-li tento údaj, potom se uvádí **datum tisku [1994]**, chybí-li oba předchozí údaje, potom se uvádí **pravděpodobné datum vydání [1995?]** (= pravděpodobně vyšlo roku 1995), případně [**199-**] (= vyšlo v 90. letech 20. století) nebo [**199-?**] (= pravděpodobně vyšlo v 90. letech 20. století).
- ✓ ULVER, Stanislav (ed.) [1996?]: *Film a doba 1962-1970*. Praha: Sdružení přátel odborného filmového tisku.
- Je třeba správně odlišit použití kursivy – viz §4.
- U antologií a sborníků (nikoli u časopisů) se užívá **in**.
- Při zápisu bibliografického hesla převzatého (sekundárního) zdroje (například kritiky z ročenky filmových kritik), se postupuje stejně jako v případě antologií, tedy s použitím **in**. Kursivou se píše citovaný (tedy nikoli původní) zdroj.
- **U překladů se uvádí** jméno překladatele a originální titul s rokem vydání.
- Odlišně se značí monografie, antologie textů různých autorů, dílčí text z této antologie, sborník textů jednoho autora, stať z tohoto sborníku, překlad, článek z časopisu, článek z novin, www stránky.

✓ Příklad:

Model – knižní publikace: příjmení autora majuskulemi – čárka – jméno autora minuskulemi – datum vydání v kulaté závorce – dvojtečka – název díla kursivou – tečka – místo vydání – dvojtečka – vydavatel – tečka.

monografie

CAROLL, Noël (1988): *Mystifying Movies. Fads & Fallacies in Contemporary Film Theory*. New York - London: Columbia University Press.

antologie

KLEIN, Michael - PARKER, Gillian (eds.) (1981): *The English Novel and the Movies*. New York: Frederick Ungar Publishing.

dílčí text z antologie

GRICE, H. Paul (1979): Logic and Conversation. In: Cole, Peter - Jerry L. Morgan, Jerry L. (eds.): *Syntax and Semantics III. Speech Acts*. New York: Academic Press, s. 41-58.

text ze sborníku staří jednoho autora a překlad

BENJAMIN, Walter (1979): Umělecké dílo ve věku své technické reprodukovatelnosti. In: *Dílo a jeho zdroj*. Praha: Odeon, s. 17-47; přel. Věra Saudková (Das Kunstwerk im Zeitalter seiner technischen Reproduzierbarkeit, 1936).

článek z časopisu a novin (více typů)

Model: příjmení autora majuskulemi – čárka – jméno autora minuskulemi – datum vydání v kulaté závorce – dvojtečka – název článku obvykle – tečka – název periodika kursivou – čárka – ročník – čárka – číslo - přesné datum vydání v kulaté závorce – čárka - strana/y – tečka.

Citujeme-li z přílohy (novin), potom před stranu uvedeme ještě **název přílohy**. V údaji o přesném datu vydání není nutno opakovat rok, zvláště pak v případě, kdy vydání identifikujeme podle čísla (někdy však číslo není možno dohledat).

BERG (1981): Cutter and Bone. *Variety*, č. 302/7 (18. 3.), s. 133.

FLETCHER, Charles R. & Bloom, Clive P. (1988): Causal Reasoning in the Comprehension of Simple Narrative Texts. *Journal of Memory and Language*, 27, s. 235-244.

BONITZER, Pascal – CHION, Michel (1983): Portrait de l'artiste en jeune mythomane. Bergman et Alexandre. *Cahiers du Cinéma*, č. 346, duben 1983, s. 4-11.

AJL [Antonín Jaroslav Liehm] (1966): Hledání souřadnic. *Literární noviny*, 15, č. 7 (12. 2.), s. 6-7 [beseda s Milošem Formanem, Jaromilem Jirešem, Evaldem Schormem, Otakarem Vávrou].

SVOBODA, Svatoslav (1966): Intimní osvětlení. *Mladá fronta*, XXII, č. 6508 (1. 4.), s. 5.

GREENSPUN, Roger (1969): Intimate Lighting. *The New York Times*, 25. 11. 1969, s. 52:3.

převzatá citace

LAJEUNESS, Jacqueline (1967): Éclairage intime. *Image et Son* (Paříž), č. 208-209 (září/říjen). In: Československý film v zrcadle světové kritiky/II. *Film a doba*, 14, 1968, č. 12, s. 650-658.

ANSEN, David (1981): Cutter's Way. *Newsweek*, 6. 4. 1981, s. 103A. In: Ozer, Jerome S. (ed.) (1983): *Film Review Annual 1982*. Englewood: Jerome S. Ozer Publ., s. 252.

www stránky

Model: příjmení autora majuskulemi – čárka – jméno autora minuskulemi – datum vydání v kulaté závorce (= rok zveřejnění na internetu, pokud není dostupný, uvede se online) – dvojtečka – název článku obvykle – tečka - název stránky/textu (= <URL stránky>) ve špičatých závorkách – mezera – datum citace v kulatých závorkách (= datum, kdy jsme danou stránku navštívili a citaci převzali) – tečka.

PAECH, Joachim (2000): Artwork – Text – Medium. Steps en Route to Intermediality. <<http://www.unikonstanz.de/FuF/Philo/LitWiss/MedienWiss/Texte/interm.html>> (cit. 10.1.2002).

8. 1. 2. Prameny

- Prameny se mívají zejména primární zdroje, tj. především archivní dokumenty přímo spjaté s předmětem, dobou a kontextem zkoumaného problému. Prameny se dále člení do dvou základních kategorií:
- **Archivní prameny:** dokumenty z veřejných archivů, dále nepublikované či veřejně nepřístupné zdroje (osobní rozhovor, korespondence, materiály ze soukromé sbírky, apod.). Podle potřeby se člení do dílčích kategorií: **archivy a archivní fondy** (míněny veřejné oficiální archivy), **soukromé sbírky**, **orální prameny**, ad.
- **Publikované prameny:** prameny zveřejněné v kritických edicích v odborných časopisech či knihách, umělecké texty, zákony, statistiky, technické příručky, dobový periodický tisk a za určitých okolností i jednotlivé články v novinách a odborných časopisech (používáme-li je jako součást zkoumaného vzorku, a nikoli jako sekundární literaturu), a dále zdroje obecně informativní - bibliografické či filmografické databáze. Podle potřeby se člení do dílčích kategorií: **edice**, **periodika**, **databáze**, ad.
- **Zápis archivních pramenů** z veřejných archivů obsahuje: **oficiální plný název archivu** a za ním **po čárce** následuje **oficiální plný název fondu, případně i jeho části** (nikoli již jednotlivé dokumenty z těchto fondů, které mají být uvedeny v poznámkách v textu). Pokud používáme audiovizuální dokumenty z veřejného archivu, platí zde stejná pravidla jako pro písemné archivní dokumenty.
- Uvádíme-li více fondů z jednoho archivu, název archivu napíšeme jednou jako nadpis a dále již jen vypisujeme jednotlivé fondy, jež pořadíme abecedně.
- V případě nezpracovaných fondů se tento údaj uvede do hranaté závorky za provizorní nebo popisný název fondu ve formě: **[nezpracováno]**.

- Prameny z neveřejných fondů se dle možností zapisují tak, aby struktura bibliografického hesla odpovídala co nejvíce standardní podobě. V každém případě je třeba uvést, kde je daný pramen (sbírka) uložen.
- **Zápis publikovaných pramenů** se řídí stejnými pravidly **jako u literatury**.
- Pokud jako pramen sloužilo **dobové periodikum**, potom se v bibliografii uvádí název periodika a rešeršované období. Vzor: *Film a doba, 1960-1969*. Rešeršovaná periodika se v bibliografii uvádějí v samostatné kategorii.
- **Zápis orálních pramenů** se řídí stejnými pravidly **jako u literatury** a uvádí se v samostatné kategorii. Nutno vždy uvést, jak je daný rozhovor zachycen a uchován (například zvukový záznam či audiovizuální záznam) a kde je daný pramen uložen (viz příklad níže).
- V oddíle prameny se dále samostatně uvádí **soupis archivů a dalších institucí**, jež v souvislosti s tématem student navštívil.

✓ Příklad:

a) archivní prameny

- **archivy a archivní fondy**

Moravský zemský archiv (MZA), Brno (pracoviště Zlín), fond Baťa, a. s. Zlín, Osobní oddělení, II/6 – Publikace, tiskoviny.

Národní filmový archiv (NFA), Praha

f. A.-B [nezpracováno], k. 76, Stavby – rozpočty, výkazy staré haly.

f. Český dokumentární film I, 1898–1991.

Poznámka: Druhý příklad ukazuje, jak postupovat v případě, že z jednoho archivu uvádíme více fondů - název archivu netřeba opakovat u každé položky zvlášť, stačí jej uvést v záhlaví jednou.

- **mimoarchivní sbírky (včetně soukromých)**

Osobní fond Vojtěcha Jasného, uloženo na Ústavu filmu a audiovizuální kultury, Masarykova universita - Filosofická fakulta, Brno [částečně zpracováno].

- **orální prameny - osobní rozhovory**

HACKENSCHMIED, Alexander: 21. září 2000 (New York), rozhovor vedl Jiří Voráč (zvukový záznam je uložen ve sbírce Filmový exil na Ústavu filmu a audiovizuální kultury, Masarykova universita - Filosofická fakulta, Brno [nezpracováno]).

Poznámka: Časový údaj odpovídá způsobu realizace rozhovoru (u jednorázových rozhovorů se většinou uvádí i konkrétní den).

b) publikované prameny

kritická edice dobových článků

TABERY, Karel (ed.) (2003): *Filmová publicistika Karla Smrže*. Olomouc: Univerzita Palackého.

dobová technická příručka

STRNAD, Julius (1940): *Technika zvukového filmu*. Praha: Jednota českých matematiků a fysiků v Praze.

umělecký text

Nezval, Vítězslav (1976): Raketa. In: Viktoria Hradská (ed.): *Česká avantgarda a film*. Praha: Čs. filmový ústav, s. 126-128.

právní nařízení

Vyhláška ministra průmyslu, obchodu a živností ze dne 9. listopadu 1931, č.j. 129/606/31, o přeřazení dovozu osvětlených kinematografických hraných zvukových filmů sazeb. čís. ex 361c) do povolovacího řízení. In: *Věstník ministerstva průmyslu, obchodu a živností*, 12, 1931, s. 22.

- **periodika**

Filmový kurýr, 1929-1935

Film a doba, 1960-1969

- **bibliografické a filmografické databáze /digitální zdroje**

Film Index International. London: British Film Institute.

<<http://film.chadwyck.co.uk/fiaf/home>>

Digitální knihovna Národního filmového archivu. Praha: Národní filmový archiv.

<<http://kramerius.nfa.cz:8081/kramerius/Welcome.do>>

8. 2. Analyzované a citované filmy a další audiovizuální díla

- **Abecedně řazený seznam** musí obsahovat **všechny tituly** (včetně dokumentů typu making-of, propagačního videa, videoklipu ap.), které jsou v textu analyzovány či citovány.
- Seznam filmů se dále dělí na dvě části.
- **Analyzované filmy**: film nebo filmy, jež se staly předmětem soustředěnější analýzy, se uvádějí ve formátu s podrobnými filmografickými údaji..
- **Citované filmy**: všechny ostatní tituly v textu zmiňované se uvádějí ve formátu jen se základními údaji.
- **Filmy se ve filmografii řadí pod tím titulem, který je používán v textu**. Obvykle tedy pod českým distribučním (nebo zavedeným) názvem, nebo pod názvem originálním (srov. §4).
- Distribuční titul cizojazyčného díla se zjišťuje v tomto pořadí: 1) titul české kinodistribuce; 2) televizní titul; 3) titul z videodistribuce (ten nemusí být adekvátní). Pomocně může sloužit i titul zavedený v textu důvěryhodného autora, v katalogu, referátu z festivalu apod. Pokud není možno zjistit ani jednu z uvedených možností, je třeba uvést pouze originální titul.
- Pokud má jeden film více užívaných titulů, uvádí se to s použitím značky **aka** (= also known as).
- **Používaný (první) titul** se píše *kursivou* (přičemž se doporučuje ve filmografii použít pro přehlednost **tučnou variantu**).
- Jména i názvy zemí se vypisují v plném znění, u zemí se použijí zkratky jen ve zcela jasně zavedených případech (ČR, USA apod.).
- Jako rok se uvádí **rok (ukončení) výroby** (nikoli rok uvedení).
- Jako **formát** se uvádí základní technický popis obrazu a / nebo zvuku. V případě **archivních filmů** se popis týká **konkrétní použité kopie**. V případě **distribučních filmů** se uvede **původní formát díla** (typicky kinematografický film).
- Pokud student pracoval s jiným formátem (typicky s VHS či DVD verzí) než s formátem původním (typicky kinofilm 35mm), vepíše se na závěr filmografického hesla další položka pod názvem **Použitá verze**, kde se uvedou **rozlišovací údaje** použité verze oproti verzi původní (včetně případně odlišného distributora a roku výroby / vydání). Takovou formu poznámky lze učinit i v případě archivních filmů a dalších děl, je-li to účelné.

- AV díla, v nichž se neuvádějí obvyklé filmografické údaje (například jméno režiséra v případě reklam a videoklipů nebo TV zpravodajství), se dle možností zapisují tak, aby struktura filmografického hesla odpovídala co nejvíce standardní podobě.

✓ Příklad:

- **analyzované filmy**

Model: český distribuční název nebo originální název tučnou kursivou – kulatá závorka – původní název nebo český překlad kursivou – čárka – země – čárka – rok výroby – konec kulaté závorky – odstavec – (je-li dílo známo pod více názvy, uvedou se další názvy za zkratkou „Aka“ (= also known as) na zvláštní řádek – odstavec - tučně režie, námět, scénář, kamera, hudba, střih a hrají – dvojtečka – jméno osoby – tečka – u herců v kulaté závorce jméno postavy – čárka – ad. – tečka – **produkce** tučně – dvojtečka – název produkční společnosti (společností) – tečka – **distribuce** / **archiv** tučně – dvojtečka – název distribuční společnosti (společností) nebo archivu – tečka – **formát** tučně – dvojtečka – nosič – čárka – bar. / čb. (= barevný / černobílý obraz) – čárka – poměr stran obrazu (výška: šířka) – čárka – formát zvukového záznamu – čárka - jazyková verze (nebo jazyk mezititulků) – čárka – stopáž v minutách (u filmů s jinou než standardní frekvencí promítání na filmovém nosiči také metráž a frekvence promítání; u zvukových záznamů, je-li nestandardní, také frekvence reprodukce) – tečka – **premiéra** tučně – dvojtečka – datum (= datum prvního uvedení – typicky na festivalu, a datum distribučního uvedení) – pomlčka – místo – tečka.

The Scarlett Letter (USA, 1926)

Režie: Victor Sjöström. **Námět:** Nathaniel Hawthorne (román *Šarlatové písmeno*). **Scénář:** Frances Marion. **Kamera:** Hendrik Sartov. **Střih:** Hugh Wynn. **Hrají:** Lillian Gish (Hester Prynne), Lars Hanson (reverend Arthur Dimmesdale), Henry B. Walthall (Roger Prynne), Karl Dane (Giles), William H. Tooker (guvernér). **Produkce:** Metro-Goldwyn-Mayer Pictures. **Archiv:** UCLA Film and Television Archive. **Formát:** 35 mm, čb., 1:1,37, němý, anglické mezititulky, 98 min. (2352 m, 21 ot./s).

Cutterova cesta (*Cutter's Way*, USA, 1981)

Aka: *Cutter and Bone*.

Režie: Ivan Passer. **Námět:** Newton Thornburg (román *Cutter and Bone*, Boston 1976). **Scénář:** Jeffrey Alan Fiskin.. **Kamera:** Jordan Cronenweth. **Hudba:** Jack Nitzsche. **Střih:** Caroline Ferriol. **Hrají:** John Heard (Alex Cutter), Jeff Bridges (Richard Bone), Lisa Eichhorn (Mo Cutter), Ann Dusenberry (Valerie Duran), Stephen Elliott (J.J. Cord), Arthur Rosenberg (George Swanson), ad. **Produkce:** Gurian Entertainment pro United Artists. **Distribuce:** United Artists. **Formát:** 35 mm, bar., 1:1,85, stereo, anglicky, 126 min. **Premiéra:** 20. 3. 1981 – New York; obnovená prem: 25. 5. 1981 – Seattle Film Festival, 14. 9. 1981 – Los Angeles. **Česká premiéra:** 1990 – MFF Karlovy Vary; 1997 – ČT1. **Natáčení:** 29. 10. 1979 – 25. 1. 1980. **Lokace:** Santa Barbara, Santa Monica, Los Angeles. **Rozpočet:** 7 milionů USD. **Rating:** R. **Festivaly a ceny:** 1981: Houston International Film Festival – Velká cena (Best Film), ceny za režii, scénář a herecký výkon (John Heard); Toronto Film Festival; The New York Independent Film Critic's Award; 1982: Grand Prix Unie belgických filmových kritiků; Edgar Allan Poe Award – za scénář. **Použitá verze:** VHS, anglicky, český dabing, záznam z vysílání České televize.

Poznámka: Údaj o premiéře se doporučuje uvádět u distribučních filmů. Údaj o české premiéře není povinný (uvádí se jen tehdy, jde-li o funkční informaci). Údaje od natáčení dále nejsou povinné. Údaj o použité verzi je povinný, pokud se použitá verze liší od verze původní.

Poznámka: Používají-li se pro označení jednotlivých profesí zkratky, musí být jasně identifikovatelné a jednotné, případně se doporučuje (obsahuje-li soupis analyzovaných filmů větší množství titulů) doplnit na závěr seznam zkratk s vysvětlivkou.

další formáty

Formát: VHS, čb, 1:1,33, mono, francouzsky s anglickými titulky, 95 min.

Formát: DVD, bar., 1:1,33, Dolby Digital 2.0, francouzsky s anglickými titulky, 1. disk: 129 min., 2. disk: 100 min.

Formát: 35 mm, černobílý, tónovaný, 1,31:1, němý, anglické mezititulky, 148 min. (3383 m, 20 obr./s).

Formát: LP, mono, česky, 1. strana: 43 min, 2. strana: 40 min.

• citované filmy

Občan Kane (*Citizen Kane*, Orson Welles, USA, 1941)

Blade Runner (Ridley Scott, USA, 1982)

videoklip

Black or White (Michael Jackson, 1991)

TV zprávy

Události v regionech (ČT1, 26. 6. 2007, 19:25-19:40)

§9 Dokumentační příloha

- První list/y tvoří **souhrnný číslovaný soupis všech přílohových dokumentů s kompletními bibliografickými údaji** (dle výše uvedených vzorů).
- Na dalších listech jsou reprodukovány dokumenty s příslušným číselným údajem v záhlaví, který odkazuje k úvodnímu soupisu, s kompletním bibliografickým heslem (ten se opakuje) a případně s věcným popisem dokumentu.
- Číslování dokumentů slouží k případným odkazům na daný dokument v textu: odkaz v textu se uvádí v poznámce pod čarou.
- Dokumentační přílohu lze podle potřeby dále členit – na písemné a obrazové dokumenty, případně vyčlenit vedle základní položky archivních dokumentů ještě zvláštní položku, kde umístí autor své vlastní grafy či tabulky.

§10 titulní strana – vzor

Masarykova univerzita
Filozofická fakulta
Ústav filmu a audiovizuální kultury
jméno autora/autorky (obor / kombinace, forma studia) např. FAV / AJ, bakalářské prezenční studium
název práce včetně případného podtitulu
druh práce tj. například Bakalářská diplomová práce nebo Magisterská oborová práce nebo referát / seminární práce / analýza apod. k předmětu Bakalářský proseminář I apod.
Vedoucí práce: plné jméno včetně akademických titulů
Brno rok